

v nás tvrdé odhodlání: Už nikdy nevydat to, co nám patří! Postaráme se o to, aby Karpaty, Tatry a Šumava, Krušné hory a Krkonoše se přeměnily v nedobytný val, o který si každý útočník rozbije hlavu.

Na prahu vlasti, po prvních krocích po její rodné půdě, kouzlí si každý z nás krásné a půvabné představy o našem novém, svobodném životě. Jsme příslušníky různých národů. Přišli jsme z různého prostředí, z různých sociálních vrstev. Lišíme se náboženstvím, zvyky, tradicí. V tom jsme si však všichni zajedno: Že osvobozená republika musí být domovem skutečné, lidové demokracie, že to musí být stát vyspělý, pokrokový, hospodářsky a sociálně spravedlivý, bratrský svazek tří rovnoprávných slovanských národů — Čechů, Slováků a Karpatských Ukrajinců. Za to jsme bojovali, za to jsme přinášeli oběti, za to umírali v nejkrásnějším věku naši drazí kamarádi.

Nepřicházíme domů jako osvoboditelé, přicházíme jako vojáci republiky. S námi za svobodu bojuje náš lid. S námi bojují stateční slovenští vojáci a partyzáni. Vracíme se domů jako věrní synové svého lidu. Jsme krev z jeho krve. Spolu s ním a vždy dle jeho přání zařídíme si nový život v osvobozené vlasti tak, aby se nám žilo lépe, aby ji už nikdy neohrozil fašismus, nacismus, německá a maďarská dobytvačnost, aby ji už nikdy nepodkopala chamtivost zrádných jednotlivců, jimž je vlastní prospěch nad blaho celého národa.

Jsme doma, kamarádi. Zní to ještě kouzelně nezvykle, ale je to holá pravda. Vyhráli jsme boj o hranice a o první půdu rodné půdy. Válka však nekončí. Nepřítel se bude ještě zuřivě bránit. Nesmíme vetřelcům popřát žádného oddychu, aby nám nemohli zničit naše vsi a města: Žeňme je nemilosrdně před sebou, dokud červenomodrobílé prapory nezavlaží nad Bratislavou, nad Užhorodem a nad Prahou!

Se statečnými slovenskými bojovníky vpřed, očistit Slovensko úplně od vetřelců a zrádců!

S hrdinnou Rudou armádou vpřed, dorazit raněné německé a maďarské šelmy v jejich vlastních brlozích — v Berlíně a Budapešti!

Ničme nelítostně všechny jejich spřežence na domácí půdě! Jen ten zrádce nás už nikdy znovu nezradí, kterého krutě potrestáme! Jen ten Němec a Maďar nás nechá v klidu, kterého poučíme, co to stojí, krást nám, co je naše.

Jsme doma, kamarádi, ale boj nepřestává. Teď teprve začíná veliké čištění republiky od Němců, Maďarů a zrádců!

Za svobodné Československo, 6. 10. 1944, zvláštní vydání.

[140]

1944, 13. říjen. *Fronta*. — Rozkaz osvětového důstojníka 3. čs. samostatné brigády v SSSR o spolupráci osvětových důstojníků při ustavování národních výborů na osvobozeném území.

O b ě ž n í k č. I.

Podle osvětového rozkazu sboru č. 4¹ osvětoví důstojníci jednotek sboru pomohou při ustavování Národních výborů v osvobozených obcích. Řídí se při tom prohlášením čs. vlády ze 16. dubna 1944,² jakož i „Směrnicemi pro národní výbory o plnění vojenských úkolů“,³ které vydá velitel sboru.

¹ Osvětový rozkaz sboru č. 4 byl vydán 10. října 1944 — viz VHA Praha. 1. čs. sbor v SSSR-osvěta, SSSR IV-63-17.

² Viz dokument č. 16.

³ Viz dokument č. 141.

I. Na základě výše uvedeného rozkazu nařizují:

1. Osvětoví důstojníci útvarů po vstupu do osvobozených obcí naváží styk s místním obyvatelstvem, vysvětlí mu nutnost zřízení Národních výborů, poučí je o úkolech, pravomoci a způsobu voleb N. V., upozorní je na nastávající volby N. V.

Je třeba dbáti, aby zrádci, živly nepřátelské se nezúčastnily voleb, zejména aby takové osoby a lidé nespolehliví nebyli zvoleni do N. V.

2. Osvětoví důstojníci útvarů zjistí zejména tyto okolnosti:

a) Hospodářská, sociální a politická situace v obci (na příkl. zda obyvatelé obce pracovali na velkostatku, závodě neb větším podniku, nebo zda se obec skládá pouze z jednotlivých hospodářství; zda Němci vyvezli všechny zásoby z vesnice; zda ve vesnici byla jednotka Hlinkovy gardy; zda ve vesnici jsou partyzáni nebo jiná vlastenecká organizace a pod.).

b) Přibližný počet přítomných obyvatelů, zejména mužů.

c) Jména poctivých občanů (nejméně 9) — pokud možno se stručnou charakteristikou — kteří mohou kandidovat do N. V.

d) Jména zrádců a kolaborantů (podle výpovědí místních obyvatelů) s udáním, jakých činů se dopustili; zda tyto osoby utekly s Němci či zůstaly v obci.

3. Výsledek svého zjištění hlašte ihned osvětovému důstojníku brigády.

4. Volby do N. V. proveďte samostatně pouze na zvláštní rozkaz.

II. Volby do Národních výborů se provádějí podle vůle občanstva buď přímo na shromážděných přímou volbou (v menších obcích) nebo na základě delegátského systému (ve větších obcích a městech).

Po zvolení Národního výboru se ihned koná ústavující schůze Národního výboru, na které se rozdělí funkce, usnesou neodkladná opatření k převzetí správy obce, zajištění veřejného a jiného majetku, k zajištění veřejné bezpečnosti, chodu výroby a zásobování. K zajištění zrádců a podobně.

III. Oddělení osvěty a propagandy sboru vydává tiskem všechny tiskoviny, potřebné k informaci místního obyvatelstva v osvobozeném území (hesla a nápisy, letáky, úřední vyhlášky, směrnice apod.). Také ve vhodnou dobu začne vydávat zvláštní časopis pro místní obyvatelstvo.

Osvětový důstojník brigády
ppor. Markus

VHA Praha. 1. čís. sbor v SSSR — osvěta, SSSR IV-62-4-3. Cykl.

[141]

1944, konec října. Slovensko. — Směrnice velitele 1. čís. sboru v SSSR generála L. Svobody pro národní výbory o plnění vojenských úkolů na osvobozeném území.

Aby styk mezi vojenskými velitelmi (československými a sovietskými) a civilním obyvatelstvem bol riadne organizovaný a upravený v súhlase s československým zákonodárstvom a potrebami vedenia vojny, vydávam tieto smernice:

1. J e d i n ý m i orgánmi, príslušnými pro všetku verejnú správu v oslobodených obciach a okresoch, sú demokraticky zvolené N á r o d n é v ý b o r y. Viď posolstvo prezidenta republiky Štátnej rade z 3. februára 1944¹ a prehlásenie čs. vlády z 16. apríla 1944 o tvorení a pravomoci Národných výborov.²

Doterajšie orgány miestnej správy a samosprávy (starostov, okresných náčelníkov, správne komisie, komisárov atď.), ani keď neutiekly, není možné považovať za predstaviteľov

¹ Viz Na cestě k vítězství. Čtvrté poselství presidenta republiky Státní radě, Londýn 1944.

² Viz dokument čís. 16.